

**ЕКОЛОГО–ЦЕНОТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА *RUBUS CAESIUS* L. НА
ПРИКЛАДІ ТЕРИТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОЛІССЯ**

В. Л. Заглада¹, О. О. Гусаківська¹, І. В. Хом'як²

¹Романівський ліцей вул. Шевченка, 32, смт Романів, 13001, Україна

²Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

На сучасному етапі розвитку суспільства загострилася проблема охорони природи. Людина все більше і більше намагається змінити природу. На сьогодні велика кількість фітоценозів утворилася під впливом діяльності людини.

Виникла необхідність встановити диференціальний вплив антропогенного фактору під час формування фітоценозів. Для цього значну увагу слід приділяти тим угрупованням які можуть формуватися як під дією людської діяльності так і без неї. Найкраще для цього підходять нітрофільні фітоценози класу *GALIO-URTICETEA* Passrge et Kopecký, 1969.

Відповідно до гіпотези що діагностичні види рослинних угруповань є ценопопльціями із вузьким екологічним спектром, ми вирішили провести дослідження на *Rubus caesius* L. і дізнатися чи справді впливає діяльність люди, чи можливо інші фактори середовища. Це вид має широку амплітуду антропотолерантності і здатен снувати як під високим антропогенним тиском так і майже без нього.

У польових дослідженнях використано загальноприйняті маршрутно-експедиційні та напівстаціонарні польові методи. За допомогою програми Simargl ми встановили 14 параметрів середовища екосистем. Серед них 7 едафічних показників (багаторічний режим зволоження (HD), змінність зволоження (FH), кислотність (RC), сольовий режим (SL), вміст карбонатів (CA), вміст доступного нітрогену (NT), аерацію едафотопу (AE)); 5 кліматичних (терморезим (TM), омборежим (OM), континентальність (KN), кріорежим (CR), освітленість (LC)); антропогенний (показник рівня антропогенної трансформації рівний показнику гемеробії (HE); динамічний (ступінь природної трансформації (ST).

Отримані дані вказують на те, що розміри квітколожа *Rubus caesius* найсильніше залежить від показників кислотності ґрунту (RC). Про це свідчать дані, які наведені в табл.1.

Показники достовірності апроксимації дорівнює 0,8645. Такий високий рівень залежності вказує на те, що кислотність має найсильніший вплив на цю морфологічну ознаку.

Таблиця 1

Показники факторів середовища та діаметру квітколоже *Rubus caesius*

Опис	1,1	1,2	2,1	2,2	3,3
Квітколоже	2,42	2,01	2,01	2,27	2,23
HD	10,94	12,06	10,73	11,00	11,73
FH	6,17	6,79	6,46	6,41	5,88
RC	7,47	8,08	8,23	7,44	7,77
SL	8,28	7,96	8,23	7,31	7,27
CA	7,19	6,62	6,73	5,84	7,17
NT	5,97	6,87	6,27	6,09	6,77
AE	6,44	7,31	6,62	6,56	6,90
TM	8,28	8,29	9,19	8,25	8,19
OM	12,14	12,65	12,31	11,41	12,88
KN	8,31	8,85	9,04	8,09	9,13
CR	7,92	7,40	8,50	7,53	7,75
LC	6,50	6,71	6,46	5,47	6,31
HE	8,70	8,72	8,03	7,78	8,38
ST	3,78	3,31	5,56	4,66	6,52

Графік вказує на обернену пропорційну залежність між параметрами. Тобто із зростання фітоіндикаційного показника кислотності ґрунту (збільшення рН його середовища), розміри квітколоже зменшуються.

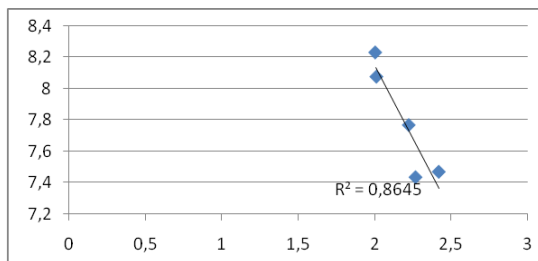

Рис. 1. Графік співвідношення між розмірами квітколоже та кислотністю ґрунту.

Отже, кислотність ймовірно не є диференційованим фактором для виділення діагностичних популяцій *Rubus caesius* в межах нітрофільних узлісь класу *Galio-Urticetea*.

Література:

1. Дідух Я. П. Фітоіндикація екологічних факторів / Я. П. Дідух, П. Г. Плюта. – К., 1994. – 280 с.
2. Миркин Б. М. Современная наука о растительности / Б. М. Миркин, Л. Г. Наумова, А. И. Соломеш – М.: Логос, 2001. – С. 99–106.
3. Гусаківська О. О. Екологічна характеристика діагностичного виду *Rubus caesius* L. / О. О. Гусаківська, О. М. Василенко, І. В. Хом'як // Матеріали V науко-практичної конференції для молодих учених та студентів «Біологічні дослідження – 2014» (Житомир, 4-5 березня 2014). – Житомир: Видавництво ЖДУ, 2014. – С. 49-50.

УДК: 631.4

РОЛЬ ВНЕГОРИЗОНТНЫХ ПОЧВЕННЫХ МОРФОСТРУКТУР В ОРГАНИЗАЦИИ РАСТИТЕЛЬНОСТИ ДЕРНОВО-ЛИТОГЕННЫХ ПОЧВ НА ЛЁССОВИДНЫХ СУГЛИНКАХ (НИКОПОЛЬСКИЙ МАРГАНЦЕВО-РУДНЫЙ БАССЕЙН)

Г. А. Задорожная, Д. А. Бодлев

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара, пр. Гагарина, 72, Днепропетровск, 49010, Украина

При изучении пространственной изменчивости твердости антропогенных почв, созданных в результате рекультивации после добычи полезных ископаемых открытым способом, нами обнаружен новый для почвоведения класс морфоструктур [4-6]. Это цельные части почвенного тела, имеющие индивидуальные параметры, характер взаимодействия, выходящие по размерам за пределы горизонтов. Обоснование их существования, по нашему мнению, решает проблему стыковки высших и низших уровней организации почвы как природного тела [2]. Мы предполагаем наличие у обнаруженных почвенных элементов функциональной роли в экосистеме, в том числе в аспекте пространственной организации растительности. Связующим звеном между структурой растительности и эдафическими свойствами являются фитоиндикационные шкалы [7]. Разрешение проблемы взаимосвязи внегоризонтных почвенных морфоструктур и организации растительности мы видим в выяснении роли твердости почвы в объяснении пространственной вариации фитоиндикационных шкал. Целью настоящей работы является выяснение роли внегоризонтных внутрипочвенных морфоструктур технозёмов в